

УДК 342.9*

ЦИМБАЛЮК О.В., магістрант юридичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка

ОБ'ЄКТНІ СКЛАДОВІ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СФЕРІ ТА ЇХ ВІДОБРАЖЕННЯ У НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТАХ УКРАЇНИ

Анотація. Про основні положення наукових концепцій щодо поняття об'єктних складових в інформаційній сфері та їх відображення у нормативно-правових актах України.

Ключові слова: об'єкт права, інформаційна сфера.

Аннотация. Об основных положениях научных концепций относительно понятия объектных составляющих в информационной сфере и их отображение в нормативно-правовых актах Украины.

Ключевые слова: объект права, информационная сфера.

Summary. About the substantive provisions of scientific conceptions in relation to the concept of objective constituents in an information sphere and their reflection in the regulatory and legal acts of Ukraine.

Keywords: object of a right, information sphere.

Постановка проблеми. Розвиток світових інформаційно-технологічних процесів активно впливає на формування інформаційного суспільства України. У зв'язку з цим є досить актуальним дослідження нового понятійного апарату практики правовідносин та визначення його співвідношення з їх системними складовими. У зв'язку з цим виникає потреба з'ясування змісту об'єктного складу в інформаційній сфері та відображення цього у нормативно-правових актах нашої держави.

Окремі інституційні положення об'єктного складу в інформаційній сфері знайшли відображення у працях окремих дослідників. Серед них можна відзначити таких, як І. Арістова [1], І. Бачило [6] К. Беляков [2], В. Цимбалюк [3-5] та інші.

У кожній публікації, пов'язаній з проблематикою інформаційного законодавства висвітлюються певні аспекти щодо розуміння об'єкта права, об'єкта правовідносин, предметної реалізації норм, правил поведінки різних суб'єктів для задоволення їх потреб та інтересів у різних напрямках, видах інформаційної діяльності. Але, незважаючи на це, чимало теоретичних і практичних питань, на сам перед тих, що стосуються систематизації законодавства за об'єктною складовою в інформаційній сфері, розглядаються авторами фрагментарно. Це потребує вивчення практики, узагальнення, вироблення консенсусу на рівні концептуального підходу.

Окремі результатів досліджень, які стосуються інформаційної сфери, були відображені у ряді публікацій автора цієї статті [6-9].

Метою статті є висвітлення окремих основних положень об'єктної складової в інформаційній сфері, зокрема розуміння ієрархії об'єктів за видовими ознаками, що має відображення у нормативно-правових актах України.

Виклад основних положень дослідження. Для з'ясування сутності та змісту категорії «об'єкт інформаційного права» пропонується, перш за все, звернутися до положень теорії систем у правознавстві. Термін об'єкт в теорії права базується на методології системного підходу. За цим підходом об'єкт права є провідним елементом системи права, поряд із суб'єктами та взаємозв'язками між ними, що визначають зміст правовідносин в цілому, та певної галузі права зокрема [10, с. 48].

© Цимбалюк О.В., 2015

* Від ред. Згідно міжнародної класифікації індекс УДК 342.9 визначає “Адміністративне право”. Стаття стосується інформаційних правовідносин, тобто – інформаційної сфери, яка має інший індекс.

У філософському змісті під терміном “об’єкт” позначають і розуміють будь-яку умовну реальність, стосовно чого виникають правовідносини у людей, їх спільнот (суб’єктів). В теорії систем об’єкти умовно поділяються за певними ознаками. Для прикладу пропонується відзначити такі: об’єкти за способом побудови; об’єкти за способом виокремлення та подання їх як елементів у системі, об’єкт впливу, те, на що спрямовано діяння суб’єкта чи суб’єктів тощо.

Як свідчать дослідження науки і практики у правознавстві при визначенні змісту категорій “об’єкт права”, “об’єкт правовідносин”, чи “об’єкт прав” не існує єдиного, консолідованого підходу. Так, стосовно цього окремими дослідниками зазначається, що “в науці не існує єдиної концепції об’єкта (предмета) права і правовідносин, в силу чого під об’єктом розуміють досить різноманітні явища і утворення – від фактів об’єктивної дійсності до явищ психічного порядку” [11 с. 70]. Всю численну кількість теорій об’єкта у правознавстві загалом можна об’єднати у два основних напрями: плюралістичний, що визнає множинність прояву об’єкта права, правовідносин, та прав; та моністичний, автори його відстоюють думку єдиного об’єкта права, правовідносин та прав.

До моністичного напрямку належать дві з найбільш розвинутих теорій – теорія “об’єкта-поведінки” та теорія “об’єкта-речі”. Ортодоксальним представником прихильників теорії “об’єкта-поведінки” виступає Я. Магазинер [12]. Інші прихильники цієї теорії обґрунтовують те, що змістом правовідносин є множина взаємопов’язаних родовими, видовими ознаками прав і обов’язків його учасників, а безпосереднім проявом об’єкту правовідносин виступає конкретна дія (поведінка) зобов’язаних осіб. Загалом моністична теорія “об’єкта-поведінки” (або теорія “об’єкта-дії”, що також можна умовно назвати як теорія “об’єкта-діяльності”) заснована на розмежуванні змісту правовідносин, представленого чи сукупністю, чи множиною однорідних, пов’язаних між собою прав та обов’язків, та об’єкта як поведінки зобов’язаної особи, що знаходить конкретний прояв у діяльності суб’єктів права.

Серед концепцій об’єкта-дії слід відмітити положення стосовно того, що загалом вона зводиться до того, що змістом правовідносин є права та обов’язки сторін, а проявом об’єкту є здійснення дій, що становлять реалізацію прав та виконання обов’язків. Окрім вказаного об’єкта правовідносин виділяється предмет останнього, що складається із речей, продуктів духовної творчості, а також сама дія як така.

Другу теорію моністичного напрямку – об’єкта-речі обстоювали такі автори, як Р. Халфіна, М. Агарков, С. Братусь та інші. Системні ознаки прихильників такої концепції детально обґрунтовані були Р. Халфіна. Він зазначив, що “під об’єктом розуміються реальні речі матеріального світу, продукти духовної творчості в об’єктивованій формі” [13, с. 194]. Тобто, на думку прихильників цієї концепції об’єктом права є те, на що спрямовано поведінку зобов’язаної особи, перш за все це річ. Також прихильники цієї концепції вказують на те, що при розгляді об’єкта, в першу чергу слід виходити з потреб практики, а тому змістом правовідносин є поведінка його учасників, а об’єктом – речі. В тих випадках, коли в зобов’язальному правовідношенні немає речі, воно є безоб’єктним.

У порядку конструктивної критики слід відзначити суттєвий недолік даної теорії в зв’язку з тим, що сфера правовідносин не обмежується тільки об’єктами-речами. А тому відповідна концепція не є достатньо переконливою у науковому та практичному змістах. До того ж, як у загальній теорії права, так і у галузевих теоріях права не викликає сумнівів та обставина, що, з точки зору системного підходу, безоб’єктних правовідносин бути не може. Як зазначає Г. Шершеневич, об’єкт права складає суттєвий момент системних складових його, тому що тільки він (об’єкт) виправдовує існування

юридичного відношення. Тому безоб’єктні права так само мало ймовірні, як і права безсуб’єктні [14, с.230].

Серед модерних моністичних теорій, зокрема, можна виділити: теорію В. Лапача [15]. Він як консольний об’єкт правовідносин розглядає волю та свідомість зобов’язаної особи. Також модерністською можна вважати моністичну теорію, що консольним об’єктом права є правовий режим. За цією теорією, як обґрунтовує М. Єгорова [16], вирізняється поведінка суб’єктів правовідносин у процесі їх взаємодії між собою, а також поведінка, спрямована на матеріальне благо. Як результат він робить висновок про те, що поведінка при взаємовідношенні між суб’єктами утворює зміст останнього, а поведінка, спрямована на матеріальне благо – його об’єкт.

За сутністю моністична концепція об’єктних складових у теорії права є відображенням ідеології, що домінує у правових системах де державна політика ґрунтується на патерналізмі та верховенстві прав держави над правами людини, громадянина. Змістовна складова моністичної концепції притаманна для публічного права держав, де домінує адміністративно-правова доктрина над приватноправовою. Це притаманно для країн, де держава має тенденцію розвитку у напрямку до тоталітаризму, олігархату, вождизму, бюрократизму.

До плюралістичних теорій об’єкта правовідносин можна віднести кілька достатньо різносторонніх теорій. Серед них можна виділити теорію, засновану на дворівневих об’єктах. За цією теорією правовідносини передбачають відповідну поведінку зобов’язаної особи, що визначає її об’єкт прав (об’єкт першого роду), а оскільки об’єктом називають те, на що спрямована певна поведінка зобов’язаного суб’єкта у правовідносинах – речі то це також є об’єктом права, але вже об’єктом другого роду. Тотожною до даної теорії є теорія О. Іоффе [17, с. 14]. Він виділяє юридичний об’єкт зобов’язання (поведінку зобов’язаної особи, як і в будь-яких правовідносин) та матеріальний об’єкт, що в багатьох зобов’язаннях взагалі відсутній (наприклад, при виконанні робіт, послуги).

Наступною теорією “об’єкта права”, плюралістичного напрямку можна виділити теорію Ю. Толстого [18, с. 65]. Він вказує на те, що норма права і правовідносини мають один єдиний загальний об’єкт – фактичні суспільні відносини. Проте, якщо до суспільних відносин, що визначають і правовідносини, входять речі, то вони розглядаються як складова прояву об’єкта – предмет правовідносин (він їх називає спеціальним об’єктом).

У аспекті плюралістичної теорії В. Протасовим обґрунтовується, що об’єкт правовідносин визначається як множина явищ зовнішнього світу, здатних задовольняти інтерес правомочних осіб. Об’єктний склад права виступає у вигляді речей, послуг, продуктів духовної творчості або особисті нематеріальні блага, заради чого і діють суб’єкти правовідносин у рамках своїх юридичних прав і обов’язків [19].

На зазначених положеннях пропонується перейти до розгляду розуміння галузевих ознак об’єктної складової права – об’єктної складової інформаційного права. Для цього пропонується розглянути сутність самої категорії “інформаційне право”. Вона традиційно розглядається у таких аспектах як: галузь суспільних відносин, галузь в юридичній науці, навчальна дисципліна.

Як галузь суспільних відносин інформаційне право може розглядатися: у об’єктивному змісті (врегульований нормативними актами комплекс суспільних відносин з визначальним їх предметом – інформацією); і суб’єктивному змісті (комплекс прав і обов’язків суб’єктів суспільних відносин щодо інформації). В юридичній науці інформаційне право розглядається як відносно автономна галузь правової науки щодо

дослідження проблем суспільних відносин пов'язаних із таким загальним предметом як інформація. Як навчальна дисципліна інформаційне право – це комплекс знань, що подаються для вивчення теорії і практики суспільних відносин, об'єктом яких є інформація [20, с. 112]. У зазначених формулюваннях звертає увагу те, що інформація визначається як об'єкт чи предмет правовідносин.

Дослідження різноманітних наукових підходів до визначення інформаційного права дає можливість сформулювати думку про те, що у його формулюванні застосовуються сутнісні ознаки трьох взаємопов'язаних проявів об'єкту: об'єкт права, об'єкт правовідносин, об'єкт суб'єктивних права. При цьому означеним є таке предметне поняття як інформація. У зв'язку з цим, з точки зору системного підходу пропонується розглянути інформацію як предметний об'єкт (об'єкт-предмет) наукового дослідження, зокрема у правознавстві.

Усвідомлення інформації як системного об'єкта дослідження сфери правовідносин має фундаментальне значення для інформаційного права. З одного аспекту категорія “інформація” є визначальною для назви галузі права: інформаційного права. З другого аспекту – інформація виступає у ролі системо утворюючого чинника сфери правовідносин – інформаційних правовідносин (чи правовідносин щодо інформації). З третього аспекту – інформація є означеним фактором для інших об'єктів інформаційних прав, наприклад, інформаційних ресурсів, інформаційних технологій, інформаційних продуктів, інформаційної діяльності, інформаційної безпеки тощо.

У формулюванні питання, що пропонується до розгляду слід звернути також увагу на те, що відповідно до зазначених вище методологічних положень, інформація подається у розумінні не як об'єкт права, а як його предмет, що набуває ознак об'єкта лише у системі правовідносин (як підсистеми другого рівня у складі системи вищого рівня – системі права). На цьому акцентується увага окремих дослідників [21]. Також у науці інформаційного права акцентується увага на інформації як об'єкті прав, що виникають, здійснюються і припиняються у суспільних відносинах [22].

Пропонується звернути увагу на те, що у складі теорії інформації в праві існує дуже багато концепцій розуміння сутності та змісту предметної її категорії: а саме “інформація”. У теорії інформаційного права, через відсутність консенсусу між науковцями і практиками склалося так, що дослідження аспектів, точок зору щодо інформації, як поняття (терміну) чи категорії, стало атрибутивним для з'ясування сутності, змісту його як юридичного явища. У зв'язку з цим, будь-який дослідник інформаційного права вважає за обов'язкове висвітлення свого суб'єктивного відношення до розуміння і світогляду щодо змісту інформації. При цьому він або приєднується до якоїсь думки попередників, або намагається сформулювати своє розуміння визначення змісту інформації.

У окремих випадках деякі правознавці, як правило, початківці-дослідники, маючи невизначеність (ентропію) щодо змісту інформації, намагаються запозичити для потреб права, правознавства формулювання, що склалися консенсуально у іншій науці чи ряду споріднених наук: чи то технічних, природничих чи то гуманітарних, суспільних. Такий зміст фіксується у відповідних юридико-технічних чи техніко-юридичних нормативних актах (наприклад, державних технічних стандартах і т.п.), а при наявності можливості впливу на законодавців – і у спеціальних законодавчих актах. При цьому акцент робиться на окремі, спеціальні прикладні ознаки інформації, що мають галузеве значення для конкретної науки.

Проте, спостерігається загальна тенденція, що запропоновані формулювання змісту інформації не відображають системного правознавчого її розуміння. Це переноситься і в

практику правовідносин, у тому числі у правотворчість, зокрема і в законотворчість. Для прикладу зазначеного, у ретроспективі можна навести наступні формулювання інформації, що знайшли закріплення у законодавчих актах України.

Нормативно-правове визначення об’єктної складової інформаційних правовідносин пропонується розглядати з аспекту історичного підходу: запровадження в порядку відповідно до часу прийняття законодавчих актів, де інформація має загальне (абстрактне) або галузеве (конкретне) визначення. Завдяки цьому можна прослідкувати генезу розуміння інформації як поняття у праві, а також прослідкувати зміни у доктрині, не тільки змісту, але і сутності у дефініції.

Вперше на теренах законодавства нашої країни визначення інформації було надано у Законі України “Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності”. У статті 1 Закону було окреслено загальна дифеніція інформації, без прив’язки її як засобу прояву недобросовісної (несумлінної) конкуренції в підприємницькій діяльності: “Інформація – це відомості в будь-якій формі та вигляді, на будь-яких носіях (у тому числі листування, книги, помітки, ілюстрації (карти, діаграми, органіграми, малюнки, схеми тощо), фотографії, голограми, кіно-, відеофільми, мікрофільми, звукові записи, бази даних комп’ютерних систем або повне чи часткове відтворення їх елементів), пояснення осіб та будь-які інші публічно оголошені чи документовані відомості” [23].

У цьому формулюванні можна побачити консолідацію слів змісту за критеріями розширеного тлумачення інформації за принципом “визначення невідомого через невідоме”: інформації через відомості. При цьому відслідковується застосування термінів, що показують її матеріалізацію у технологіях прояву (об’єктивізації). Такий метод консолідації змісту є досить не типовим для суспільства і тому може викликати неоднозначну правову рефлексію у різних суб’єктів правовідносин. Застосовуючи метод інформатики (виключення вторинних критеріїв для спрощення ознак змісту), у такому визначенні інформація зводиться до сутності відомостей, будь-яких публічно оголошених чи документованих в будь-якій формі та вигляді на будь-яких носіях.

У Законі України “Про державну статистику” [24] на початку галузевого змісту інформації (статистичної інформації) визначався за сутністю даних, але з прийняттям Закону України “Про інформацію” було подано саме галузеву сутність статистичної інформації через застосування у визначенні терміну – інформація (в редакції Закону від 13.07.2000 р. № 1922-III). Подібна сутність була зазначена і у редакції статті 1 Законом від 13.01.2011р. №2938-VI: статистична інформація – документована інформація, що дає кількісну характеристику масових явищ та процесів, які відбуваються в економічній, соціальній, культурній та інших сферах життя суспільства.

У Законі України “Про інформацію” [25] у статті 1, інформація була прямо визначена як об’єкт правовідносин, з підтвердженням цієї її сутності у статті 8 та ряду наступних статей.

Загальний зміст об’єкта інформаційного права було визначено компактніше за обсягом слів у порівнянні із Законом України “Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності”. У цьому формулюванні законодавець не застосовував для ілюстрації технології об’єктивізації інформації, а її сутність описував лише одномірно у часі: тільки відомості, що відбуваються.

Закон України “Про авторське право і суміжні права” [26] передбачає ширше тлумачення такого різновиду інформації як інформація про управління правами: “Інформація про управління правами – інформація, в тому числі в електронній

(цифровій) формі, що ідентифікує об’єкт авторського права і (або) суміжних прав і автора чи іншу особу, яка має на цей об’єкт авторське право і (або) суміжні права, або інформація про умови використання об’єкта авторського права і (або) суміжних прав, або будь-які цифри чи коди, у яких представлена така інформація, коли будь-який із цих елементів інформації прикладений до примірника об’єкта авторського права і (або) суміжних прав або вміщений у нього чи з’являється у зв’язку з його повідомленням до загального відома”.

Запроваджуючи галузеве тлумачення різновиду інформації його розробники ототожнили його сутність у вигляді “інформація – це відомі дані”. У такому формулюванні відображається суттєва відмінність дефініції інформації від тої, що була запроваджена у Законі України “Про інформацію”. Також присутня “тонка гра” словами близькими за семантичним значенням, що у компіляції утворюють новітній системний, сутнісний зміст. Цей зміст, з точки зору юридичної когнітології та семантики викликає відповідну типову (однозначну) суспільну рефлексію, адекватність розуміння, що зумовлена застосуванням широкого вжитку тезаурусом природної мови. Тобто, відомості, повідомлення, коди, сигнали є даними. Але вони набувають статусу інформації за певними ознаками, що визначаються суб’єктивно (суб’єктом) у суспільних відносинах. З цього випливає, що не всі дані, хоча вони існують об’єктивно, є інформацією для певного суб’єкта чи групи суб’єктів. У зв’язку з цим стає зрозумілим у соціальних системах положення теорії інформації для технічних систем: коли дані поділяються на інформацію і шум. При цьому у спілкуванні шум може суб’єктивно сприйматися за зворотністю зв’язку по різному, у різній інтерпретації. З точки зору класичної теорії інформації шум розглядатися як перешкода для сприйняття даних як інформації. Проте у діалектичній єдності дані у змісті шуму та інформації пов’язані між собою невизначеністю сприйняття певними особами.

У Законі України “Про захист інформації в автоматизованих системах” [27], у статті 1 було зазначено такий вид інформації як інформація в автоматизованих системах. Трансформуючи цю термінологію до загального змісту інформації, з точки зору сучасного розуміння теорії соціальних систем, можна пояснити, що інформація – це множина даних, що використовуються незалежно від методу, засобу, способу їх фізичного та логічного представлення у соціальних системах.

У Законі України “Про захист економічної конкуренції” [28] інформація розглядається знову розширено у сутності відомостей із поверненням до визначення подібного до того, що було у Законі України “Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності”, але з певною інтерпретацією. Потрібно звернути увагу, що визначення почалося зі слова “відомостей” і закінчилося одно корінним словом “відомості”. Новелою було включення до визначення терміну “збережені” після “вигляді”. “Інформація – відомості в будь-якій формі й вигляді та збережені на будь-яких носіях (у тому числі листування, книги, помітки, ілюстрації (карти, діаграми, органіграми, малюнки, схеми тощо), фотографії, голограми, кіно-, відео-, мікрофільми, звукові записи, бази даних комп’ютерних систем або повне чи часткове відтворення їх елементів), пояснення осіб та будь-які інші публічно оголошені чи документовані відомості”.

Цивільний Кодекс України (ЦКУ) [29], у статті 200 інформацію тлумачить як відомості. Відтворюючи в основі формулювання зміст інформації, що був зроблений у Законі України “Про інформацію” (1992 р.) законодавець розширив часові межі її правової, об’єктивізації: минулий і теперішній час, але залишив поза правовою сферою майбутній час. На цьому прикладі можна простежити логіку двомірного мислення

розробників законопроекту: не може бути відомим те, що ще не відбулося. Але у формальну логіку не вкладається тримірне розуміння інформації, зокрема того, що відбувалося, відбувається та може відбутися (настати) у майбутньому. Тим самим порушується зв'язок прогностичної, передбачувальної сутності інформації.

У Законі України “Про телекомунікації” [30] інформація пояснюється за змістом також як відомості, подані у вигляді сигналів, знаків, звуків, рухомих або нерухомих зображень чи в інший спосіб. Якщо проаналізувати зміст даного формулювання, то можна дійти висновку, що у ньому не враховані не тільки зазначені вище положення Закону України “Про інформацію”, але і те, що сигнали, знака, звуки, рухомі або нерухомі зображення чи інше є тільки способами об'єктивізації відомостей. У цьому Законі, подібно до законодавчих актів, що аналізувалися вище, інформація ототожнюється з відомостями, а сигнали, знаки, звуки, рухомі або нерухомі зображення чи інші способи об'єктивізації є їх технологічним чи технічним виглядом (проявом). У статті 1 Закону є також визначення даних – як інформації у формі, придатній для автоматизованої обробки її засобами обчислювальної техніки. З цього випливає можливе розуміння, що не є даними інформація у формі не придатній для обробки її технічними та технологічними засобами. Виникає питання: чи можуть бути даними інформація, що обробляється людиною у її мозку, без застосування технічних засобів?

У редакції Закону України “Про інформацію” (2011 р.) [31] зроблено нове формулювання інформації: як об'єкта правовідносин. Це, відповідно, було прямо консолідовано законодавцем і з пунктом 1 статті 200 ЦКУ. Визначення інформації було подано у конструкції як будь-яких відомостей та/або даних, що можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді. Звертає увагу те, що у сутність інформації поряд з відомостями було введено термін “дані”. Виникає питання: а чи не є відомості даними? Також виникає питання: а чи не є електронний вигляд даних матеріальним їх носієм?

Також даний нормативно-правовий акт надає перелік видів об'єкта галузевого спеціального законодавства, класифікуючи їх за змістом (інформація про фізичну особу, інформація довідково-енциклопедичного характеру, інформація про стан довкілля (екологічна інформація), інформація про товар (роботу, послугу), науково-технічна інформація, податкова інформація, правова інформація, статистична інформація, соціологічна інформація та інші види інформації) та за порядком доступу (відкрита інформація та інформація з обмеженим доступом). Отже, законодавець обмежується класифікацією інформації за змістом та за порядком доступу. Це спричинило певну дискусію, що знайшла відображення і у науковій доктрині права.

У Законі України “Про доступ до публічної інформації” [32], у статті 1 визначено зміст як предмету правовідносин його регулювання – публічну інформацію за моделлю “інформація – інформація”. При цьому у дефініцію включені загальні ознаки інформації – відображення та документування будь-якими засобами та на будь-яких її носіях. Відповідно до цього Закону публічна інформація – це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом.

У другій редакції Повітряного кодексу України [33] було подано тлумачення такого галузевого виду інформації як інформація про безпеку польотів через конструкцію “інформація – це інформація”. Тут відчувається, що до інформації належить лише те, що

міститься у системі збору та обробки даних. При цьому такі системи створюються виключно з певною метою.

Висновки.

Поняття, зміст об’єктної складової в інформаційній сфері, її види прояву у нормативно-правовому регулюванні можна розглядати з різних аспектах законодавчого тлумачення. Законодавець дає досить розгалужену різноманітність об’єктного складу у різних нормативних актах, при цьому не досить чітко визначаючи їх ознаки. У зв’язку з цим виникає потреба найбільш універсально, уніфікованого визначення, перш за все інформації, зокрема на рівні Закону України “Про інформацію”. При цьому існує потреба надати більш широко її видові прояви з урахуванням нормативних визначень, що зазначені в інших нормативних актах, у тому числі законодавчих.

Для цілей подальшого дослідження, за точку його опори, пропонується взяти юридико-догматичне формулювання, що подане у пункті 2 статті 4 Закону України “Про інформацію”: об’єктом інформаційних відносин є інформація. При цьому пропонується звернути увагу на тавтологічність формулювання: інформаційні відносини що мають об’єктом інформацію. Тобто, інформація є означною для сутності відносин предметом: інформаційних відносин, і при цьому вона є і галузевим їх об’єктом.

Використана література

1. Арістова І.В. Державна інформаційна політика : організаційно-правові аспекти : монографія ; за заг. ред. О. М. Бандурки. – Харків : Вид. УВС, 2000. – 368 с.
2. Беляков К.І. Інформатизація в Україні : проблеми організаційного, правового та наукового забезпечення : монографія. – К.: КВІЦ, 2008. – 576 с.
3. Цимбалюк В.С. Інформація як об’єкт правовідносин та предмет наукового пізнання у правознавстві // Бюлетень Мін’юсту України. – 2007. – № 10. – С. 62-69.
4. Цимбалюк В.С. Інформація як об’єкт культурного усвідомлення та пізнання в суспільних відносинах // Правова інформатика. – 2004. – № 2. – С. 22-27.
5. Цимбалюк В.С. Інформатика як об’єкт правовідносин // Інформація і право. – 2012. – № 1(4) – С. 108-112.
6. Цимбалюк О.В. Визначення інформації як об’єкта права у законодавстві України // Інформація і право. – 2012. – №1(4). – С.56-61.
7. Цимбалюк О.В. Уніфіковане визначення інформації – початок шляху консолідації законодавства // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2011. – № 6(9). – С. 162-167.
8. Цимбалюк О.В. Уніфікація визначення змісту інформації як об’єкта права у законодавстві України // Правова інформатика. – 2012. – №33. – С.60-67.
9. Цимбалюк О.В. Право на інформацію та право від інформації : інституційний взаємозв’язок у законодавстві окремих країн Європейського Союзу // Інформація і право. – 2014. – № 3(14). – С. 84-91.
10. Інформаційне законодавство : зб. законодавчих актів у 6 т. ; за заг. ред. Ю.С. Шемшученка, І.С. Чижа. – К. : ТОВ “Видавництво “Юридична думка”, 2005. – 416 с.
11. Лапач В.А. Система объектов гражданских прав: теория и судебная практика / В.А. Лапач. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2002. – 70 с.
12. Магазинер Я.М. Объект права // Правоведение. – 2000. – № 6. – 213 с. – (Известие ВУЗов).
13. Халфина Р.О. Общее учение о правоотношении / Р.О. Халфина. – М. : Юрид. лит. – 1974. – 214 с.
14. Шершеневич Г.Ф. Общая теория права / Г.Ф. Шершеневич. – М. : Изд. Бр. Башмаковых, 1912. – Вып. 1-4. – 588 с.

15. Лапач В.А. Система объектов гражданских прав : теория и судебная практика / В.А. Лапач. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2002. – 70 с.
16. Гражданское право : учеб. : в 3 т. / [Н.Д. Егоров, И.В. Елисеев и др.] ; отв. ред. А.П. Сергеев, Ю.К. Толстой. – [6-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Велби ; Проспект, 2006. – Т. 1. – 99 с.
17. Иоффе О.С. Обязательственное право / О.С. Иоффе. – М., 1975. – 203 с.
18. Толстой Ю.К. К теории правоотношений / Ю.К. Толстой. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1959. – 120 с.
19. Протасов В.Н. Теория права и государства. Проблемы теории права и государства : вопросы и ответы / В.Н. Протасов. – М. : Новый Юрист, 1999. – 240 с. – Режим доступа : [//www.zipsites.ru/books/teor_gos_vor](http://www.zipsites.ru/books/teor_gos_vor)
20. Цимбалюк В.С. Інформаційне право : концептуальні положення до кодифікації інформаційного законодавства / В.С. Цимбалюк. – К. : “Освіта України”, 2011. – 426 с.
21. Бачило І.Л. О практической роли информационного права. – Режим доступа : [//www.infolow.ru](http://www.infolow.ru)
22. Боер В.М. Информационное право : учеб. пособие. – Ч. 1. / В.М. Боер, О.Г. Павельева. – СПб. : “ТУАП”, 2006. – 116 с.
23. Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності : Закон України від 18.02.92 р. № 2132-XII : (втратив чинність). – Режим доступа : <http://zakon2.rada.gov.ua>
24. Про державну статистику : Закон України від 17.09.92 р. № 2614-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 43. – 98 с.
25. Про інформацію: Закон України від 02.10.92 р. № 2657-XII. – Режим доступа : [//www.rada.gov.ua/zakon](http://www.rada.gov.ua/zakon)
26. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.93 р. № 3792-XII. – Режим доступа : [//www.rada.gov.ua/zakon](http://www.rada.gov.ua/zakon)
27. Про захист інформації в автоматизованих системах : Закон України від 05.07.94 р. № 80/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 31. – 86 с.
28. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11.01.01 р. № 2210-III. – Режим доступа : [//www.rada.gov.ua/zakon](http://www.rada.gov.ua/zakon)
29. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.03 р. – К. : Право, 2003. – 384 с.
30. Про телекомунікації : Закон України від 18.11.03 р. № 1280-IV. – Режим доступа : [//www.rada.gov.ua/zakon](http://www.rada.gov.ua/zakon)
31. Про інформацію : Закон України від 13.01.11 р. № 2938-VI. – Режим доступа : [//www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
32. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.11 р. № 2939-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – 314 с.
33. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.11 р. № 3393-VI. – Режим доступа : [//www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

~~~~~ * * * ~~~~~